

pro ACTIUNEA CATOLICA ROMANA

Tribuna libera pentru unirea Bisericilor fundata in 1955 de
CONSTANTIN DRAGAN

Mesagiul lui Paul VI pentru "Ziua Pacii"

Monsiniorul Gremillon, secretar al comisiei pontificale «Justitia et Pax», a prezentat ziaristilor acreditați pe lângă Vatican textul mesagiului Sfântului Părinte Paul VI pentru «ziua păcii».

Mesagiul, citit de Papă în cursul Liturghiei de Anul Nou și radiodifuzat în întreaga lume, nu se adresează numai catolicilor, ci tuturor promovatorilor păcii în lume. Însăși tema centrală a documentului — «Fiecare om e fratele meu» — se încadrează de altfel în contextul colaborării Bisericii catolice la

platarea celor slabi. Revine obișnuința la ură și la lupta de clasă, care duc la un endemic conflict internațional și civil. Revine spiritul competitiv al prestigiului național și al puterii politice; revine încăpățănarea pe poziții contrastante, în atitudini exclusiviste și închise ale raselor și sistemelor ideologice. Se promovează tortura și terorismul, se recurge la crimă și la violență ca la un foc ideal, fără să se țină seamă de primejdia incendiului pe care acest foc îl poate provoca. Pacea e considerată un simplu echilibru de forțe uriașe și de armamente înspăimântătoare. Și teama că o imprudență fatală ar putea face să izbucnească o conflagrație pe care mintea refuză să o conceapă, pune din nou stăpânire pe oameni.

«Ce se întâmplă? Unde mergem? Ce a venit să turbure echilibrul precar la care omenirea ajunsese după atâtea sacrificii și suferințe?» — se întreabă Papa.

«Trebuie să ne resemnăm la idea că omul ar fi incapabil să realizeze o pace dreaptă și sigură, trebuie să renunțăm la o educare a tinerelor generații la speranța și mentalitatea păcii?»

Din fericire — continuă mesagiul lui Paul VI — această tristă panoramă a actualităților negative e atenuată de o altă «diagramă de idei și de fapte»: aceea a «păcii progresive». Fiindcă, în ciuda tuturor amenințărilor, pacea își continuă drumul. Există evident multe discontinuități, incoerențe și dificultăți; dar pacea merge totuși înainte și se instalează în lume cu un caracter de invincibilitate. Toți își dau seama că pacea e necesară. Fiindcă pacea are de partea ei progresul moral al omenirii, hotărât orientată spre unitate. Și unitatea și pacea, atunci când le unește libertatea, sunt surori».

Pacea profită de favoarea crescândă a opiniei publice convinsă de absurditatea formulei «război pentru război», a războiului socotit ca mijloc unic și fatal de aplanare a conflictelor dintre oameni. Ea folosește rețeaua din ce în ce mai deasă a raporturilor omenești: culturale, economice, sportive, turistice. Incepe să se afirme în lume o formă de solidaritate umană care e hotărât în folosul păcii. Relațiile internaționale se desvoltă din ce în ce și crează premise și garanții de echilibru și de bună înțelegere».

Această dublă panoramă impune o dublă întrebare: în ce fel decade azi pacea? și în ce fel prosperează pacea? Care e elementul care se evidențiază, în sens negativ sau pozitiv, din această dublă analiză?

Elementul — răspunde Paul VI — e într'un caz și în altul omul. «Pacea adevărată — continuă mesagiul — trebuie să se întemeieze pe dreptate, pe sentimentul demnității omenești, pe recunoașterea egalității între ei a oamenilor, pe «dogma» fundamentală a fraternității omenești; adică a «respectului și a dragostei datorită fiecărui om, întrucat om, întrucat frate. Frate al meu frate al nostru».

«Cine educă noile generații la convingerea că fiecare om e fratele nostru zidește din temelii clădirea păcii».

Cine inculcă în opinia publică sentimentul frăției omenești pregătește lumii zile mai bune.

Cine concepe tutelarea intereselor politice fără să socotească ura și lupta dintre oameni o necesitate dialectică și organică a trăirii sociale, deschide conviețuirii omenești calea progresului mereu activ al binelui comun.

Cine ajută pe alții să descopere în fiecare om, mai presus de caracterele somatice, etnice și rasiale, existența unei ființe egale cu ființa proprie, transformă pământul dintr'un epicentru de antagonisme, de uneltiri, de desbinări și de răzbunări într'un tărâm de muncă organică de colaborare civilă. Fiindcă acolo unde fraternitatea între oameni e necunoscută în esența ei, pacea e distrusă în esența ei.

Pacea — continuă mesagiul — e marea idee care celebrează dragostea între oameni, e «oglinza umanității adevărate, moderne,

campania mondială împotriva rasismului programată de Națiunile Unite pentru anul acesta.

După o urare de pace adresată tuturor oamenilor, Papa subliniază două aspecte contradictorii ale epocii noastre: o generală și constructivă trezire la conștiință a omenirii, imediat după al doilea război mondial, când au luat naștere toate marile instituții internaționale pentru reconstruirea economiilor puse în criză de război și pentru promovarea omului și a drepturilor sale, și — la distanță de 25 ani de la acest «progres real și idilic» al cărui adevărat «motor» a fost solidarizarea tuturor națiunilor pentru salvarea păcii «înțeleasă ca condiție normală și statutară a vieții omenirii» — o «întoarcere la idei și la fapte pe care experiența tragică a războiului părea să le fi anulat».

«Vedem, în primul rând — scrie Papa — că războaiele continuă aici și colo să semene moarte și distrugere, și par răni care nu pot fi vindecate și care amenință să se extindă și să se agraveze».

Vedem, apoi, cum apar și se înrăutățesc din ce în ce conflictele sociale, rasiale și religioase. Vedem renăscându-se mentalitatea de ieri. Oamenii tind să se întărească pe pozițiile la început psihologice, apoi politice, ale trecutului.

Reînvie demonii. Revine supremația intereselor economice, cu abuzurile ei și cu ex-

biruitoare a tuturor autolesionismelor anacronice».

«Noi îi putem învăța pe alții fraternitatea omenească, adică pacea, obișnuindu-i să-l recunoască, să-l iubească și să-l invoce pe Tatăl nostru care e în ceruri».

Noi știm că dacă vom fi promovatorii păcii, vom putea fi chemați fii ai lui Dumnezeu și vom fi printre cei pe care Evanghelia îi numește fericiți».

Raporturile dintre catolici si ortodocsi

Cardinalul Jan Willebrands, Președintele Secretariatului pentru Unirea Creștinilor, a ilustrat, într-un interview acordat de curând ziarului « Eleftheros Cosmos », care apare la Atena, situația actuală a raporturilor dintre catolici și ortodocși.

Interviewul, reprodus de toate ziarele catolice, ar fi fost de fapt cerut Sfântului Părinte Paul VI, care l'ar fi însărcinat pe președintele Secretariatului pentru Unire să răspundă.

După Cardinalul Willebrands re apropierea dintre cele două Biserici — cea ortodoxă și cea catolică — trebuie privită în cadrul procesului de înnoire promovat în Biserica catolică de Conciliul Vatican II. și de pregătirea, acum în curs, a Sinodului general al Bisericilor ortodoxe.

Printre numeroasele și importante realizări post-conciliare, Cardinalul a amintit în primul rând reforma liturgică, creierea Sinodului episcopilor, Conferințele Episcopale locale și naționale, reforma dreptului canonic și inițiativele ecumenice promovate atât de ierarhia catolică cât și de poporul credincioșilor.

Efortul de înnoire pe linia fidelității față de Christos și de Biserică va face ca cele două Biserici să se întâlnească pe același drum și « să se descopere cu adevărat surori ».

— « Vom înăutura toate piedecile care încă ne despart — spuse Paul VI, întâmpinându-l, la Roma, pe Patriarhul Ecumenic Athenagoras I — acceptând să colaborăm unii cu alții pentru a răspunde chemării adresată astăzi nouă de Spiritul Sfânt ».

E ceace Bisericii, atât cea catolică cât și cea ortodoxă, încearcă să facă; nu totdeauna cu succes, fiindcă problemele care trebuie înfruntate nu sunt ușor de rezolvat și cer din partea ambelor părți multă prudență, mult tact și multă înțelegere a esenței lor profunde. Una din aceste probleme, « piedeca » cea mai mare în calea re apropierei catolico-ortodoxe, ar fi problema Bisericii catolice de rit oriental.

Infruntând chestiunea — încă atât de spinosă — Cardinalul Willebrands a afirmat că « tocmai situațiile de felul acesta, al căror numitor comun e neîncrederea reciprocă, cu tot ceace comportă o asemenea atitudine pe planul consecințelor, ar trebui să « ajute la depășirea scandalului despărțirii ».

« Biserica catolică — a spus Cardinalul — nu-i poate obliga pe cei ce sunt în comuniune cu ea să-și părăsească tradiția, mai ales atunci când această tradiție are rădăcini adânci în timp, în Sfânta Scriptura, în Apostoli și în Sfinții Părinți ai Bisericii ».

Pe de altă parte, aceste comunități unite — a atras atenția Președintele Secretariatului pentru Unirea Creștinilor — nu sunt decât o « consecință a situației anormale de despărțire a Bisericilor », iar declarația comună a lui Paul VI și a Patriarhului Athenagoras subliniază că o colaborare desinteresată, întemeiată pe « respectul reciproc față de fidelitatea fiecăruia pentru Biserica proprie », e calea cea mai bună de urmat pentru o scurtare a distanțelor dintre cele două Biserici, premergătoare unității de mâine.

Privitor la intercomuniune Cardinalul Willebrands a amintit că tradiția ortodoxă, cu

foarte putine excepții, a recunoscut totdeauna validitatea Sfințelor Taine ale Bisericii catolice, așa cum Biserica catolică le-a recunoscut pe acelea ale Bisericii ortodoxe.

O altă problemă atinsă de președintele Secretariatului pentru Unirea Creștinilor în interviewul acordat ziarului elenic, a fost aceea a fixării unei date comune pentru sărbătorirea Paștelui.

« Biserica catolică — a asigurat Cardinalul Willebrands — e dispusă să ajungă la un acord asupra acestei chestiuni ».

Dar — a ținut să stragă atenția — « unitatea nu se realizează numai cu acorduri la nivelul ierarhiilor bisericesti. Fiindcă, așa cum pe drept cuvânt sustine ziarul catolic francez

« La Croix », e necesar și un efort de înnoire teologică, în care să se țină seama de căile indicate azi Bisericii de Spiritul Sfânt. Un dialog teologic, garantat de o autentică teologie ale cărei rădăcini să afunde în Tradiție și care sa scruteze semnele timpului actual e fără îndoială necesar ».

« Importanța temelor tratate și autoritatea Cardinalului Willebrands în mișcarea ecumenică garantează acestui interview un vast ecou în dialogul intercreștin. Mai ales în climatul Săptămâinii mondiale de rugăciuni pentru Unirea Creștinilor, care se celebrează de la 18 la 25 Ianuarie », comentează unul din ziarele italiene care reproduc din cotidianul de la Atena declarațiile Cardinalului Willebrands.

Biblia isvor al unitatii

Colaborare între cereștini, indiferent de confesiunea la care aparțin, pentru realizarea unui program ecumenic care prevede realizarea unei întregi serii de opere sociale și educative; propăvăduirea Evangheliei la necreștini; elaborarea unui « mesagiu creștin comun » pe baze biblice, și pedagogia ecumenismului, au fost cele patru teme asupra cărora s'au centrat discuțiile participanților la « Săptămâna misiologică », ținută de curând la Louvain, în Belgia.

Erau prezenți la întrunire, care s'a desfășurat sub semnul celui mai vast pluralism, catolici, ortodocși, anglicani, metodiști, calviști și luterani.

A inaugurat lucrările întrunirii preotul Dunne, secretarul comitetului « Sodepax » pentru desvoltare și pace, din care fac parte catolici, ortodocși și protestanți, cu o dare de seamă asupra activităților Comitetului, care a fost constituit acum doi ani, Conferențiarul a încurajat congresiștii să creeze secretariate naționale însărcinate cu realizarea practică a inițiativelor dispuse de acest Comitet.

Tema evanghelizării a fost tratată într'o masă rotundă la care au participat un benedictin, un pastor protestant și un preot ortodox. Deși oratorii au impostat problema evanghelizării din punctul de vedere al Bisericilor pe care le reprezentau, s'a ajuns la un acord asupra poziției de primat al Bisericii locale ca unitate misionară de bază, și asupra necesi-

tății unei colaborări interconfesionale în evanghelizare.

Ca forma concretă de cooperare pe tărâmul evanghelizării a fost indicată difuzarea Biblii.

Pornind de la Biblie se poate elabora un « mesagiu creștin comun » care să fie prezentat necreștinilor pentru a se face să înceteze, în teritoriile de misiune, « scandalul desbinării »? Părerile au fost discordante: pentru unii deosebirile dogmatice, care ar trebui depășite, sunt prea multe și sunt prezente chiar în exegeza cea mai elementară; pentru alții, dimpotrivă, căutarea în comun a adevărului evanghelic e posibilă, și ar putea privi întreaga pregătire a catehumenilor.

Au fost examinate apoi problemele posibilității unei vieți liturgice în comun (în eursul congresului au fost celebrate liturghii ecumenice), a căsătoriilor mixte și a Euharistiei. Asupra acestui ultim punct s'au avut interpretări hotărât divergente. S'a ajuns totuși la concluzia că dialogul trebuie continuat în spirit de fidelitate față de directivele Bisericilor respective.

Asupra pedagogiei ecumenismului a vorbit dna. Susanne Martineau, consultoare a Secretariatului pentru Unirea Creștinilor, care a sugerat intensificarea schimburilor interconfesionale și la nivelul facultăților teologice și de filosofie.

Ecumenismo missionario

Non più tardi di otto, dieci anni fa, in un tempo, cioè, in cui il « prosellitismo » costituiva non una barriera ma addirittura un abisso tra i missionari cattolici e quelli protestanti, lavorare mano in mano per migliorare il livello economico e sociale dei territori di missione era più difficile a immaginare che lo stesso sbarco dell'uomo sulla luna.

Oggi, grazie al dialogo ecumenico, che ha scorciato sensibilmente le distanze tra le varie confessioni cristiane ed ha gettato ponti tra cattolici e non cattolici, una tale collaborazione è una realtà i cui problemi vanno discussi e risolti insieme.

Un esempio del genere è stato dato di recente dal congresso dei missionari cattolici e protestanti, riuniti a Roma per studiare insieme un programma d'azione coordinata per la mobilitazione delle risorse economiche del Terzo Mondo e per la promozione autentica e integrale dell'uomo.

Le discussioni, che sono durate una settimana e si sono svolte in uno spirito di fraterna collaborazione, sono partite da esperienze concrete; quelle realizzate dalle cooperative popolari di credito, le quali, sempre più numerose, stanno per diventare, in Asia, in Africa e nell'America Latina i poli di un sorprendente sviluppo, soprattutto sul piano dell'auto-formazione e dello sfruttamento razionale e autonomo delle risorse locali.

Perché mai i missionari si interessano delle cooperative? E che nesso ci può essere tra queste cooperative e la religione, tra questi organi di sviluppo economico e la predicazione del Vangelo?

I missionari — ha risposto in congresso il pastore protestante James Benton degli Stati Uniti, direttore dell'agenzia « Missioni Agricole » del Consiglio nazionale delle Chiese Americane — continuano ad essere gli animatori delle comunità nel seno delle quali svolgono la loro attività di testimoni del Vangelo.

Soprattutto dopo il Concilio non è più concepibile una evangelizzazione che non sia legata allo sviluppo sociale e civile dell'uomo.

Spesso i missionari si trovano di fronte a situazioni sociali e ad organizzazioni rudimentali che denunciano una totale sfiducia nelle possibilità proprie, fatalismo e mancanza di coesione. In tali condizioni il vero sforzo di evangelizzazione è la « umanizzazione e lo sviluppo integrale dell'individuo e della società, nella totalità delle loro espressioni ». Sorgono in tal modo, grazie all'iniziativa missionaria, cooperative popolari che diventano il centro di irradiazione della vita delle comunità locali.

Oggi — informava il congresso il pastore Benton — solo nell'America Latina esistono non meno di tre mila cooperative del genere, con quasi un milione di membri; e l'esperienza ha dato risultati così entusiasmanti che il governo peruviano ha ora allo studio un progetto che mira ad una riforma radicale del commercio nazionale su basi esclusivamente cooperative.

Si tratta indubbiamente di un'iniziativa esagerata, poichè il cooperativismo è soltanto uno dei molti strumenti di sviluppo, e non il solo, anche se i risultati dell'applicazione di questo sistema ha dato risultati eccellenti.

Nell'ambiente cooperatistico la funzione del missionario cattolico o protestante che sia è quella di animatore e di educatore. Per riuscire — si afferma negli atti del Congresso di Roma — la cooperazione ha bisogno della religione, della quale non può emanciparsi senza gravi rischi, perchè la religione è fondata sulla giustizia e sulla solidarietà.

Nell'ambito della cooperativa il missionario dovrà quindi « insegnare ai suoi membri come adoperare questo strumento per vivere concretamente i principii evangelici della carità, della giustizia, dell'onestà ». Il missionario non deve avere funzioni tecniche nella cooperativa; ciò perchè la sua « neutralità » non possa essere messa in dubbio, perchè possa rimanere intatta.

Si tratta indubbiamente di un'azione a li-

vello della cosiddetta « pre-evangelizzazione », e che permette una cooperazione ecumenica totale e senza riserve — ha precisato il pastore Benton. L'epoca della concorrenza fra le varie confessioni cristiane è finita. Il dovere di orientare le popolazioni dei territori di missione ad una vita veramente umana è comune per tutti coloro i quali diffondono il Vangelo e deve prescindere dalle differenze confessionali ».

Del resto, la stessa realtà di questo congresso ci dice che, sul piano pratico, l'ecumenismo ha fatto progressi importanti ». Una visione unitaria dei fini di una tale azione è indispensabile allorchè i missionari agiscono in zone in cui i cristiani costituiscono una minoranza in seno a popolazioni tuttora pagane ».

Il 1970 un anno positivo per l'ecumenismo

Un esame sia pure rapidissimo delle iniziative ecumeniche nel 1970 è sufficiente perchè ci rendiamo conto che il movimento ecumenico non solo non è arrivato a quel « punto morto » del quale si è parlato spesso negli ultimi tempi, ma al contrario continua il suo cammino guadagnandosi sempre più la fiducia e la collaborazione della « base », vale a dire della massa dei fedeli.

In tema di ecumenismo l'avvenimento più importante dell'anno passato è stato indubbiamente il « motu proprio » con cui Paolo VI ha stabilito le nuove norme che disciplinano i matrimoni misti, celebrati, cioè, fra cattolici e cristiani appartenenti ad altre confessioni o fra cattolici e persone che praticano altre religioni.

Il documento, emanato dopo un lungo periodo di preparazione, parte dal riconoscimento di un certo grado di comunione esistente fra cattolici e non cattolici in virtù del battesimo. Le nuove norme tengono conto di questa « comunione imperfetta », precisando nello stesso tempo che la parte cattolica è tenuta a conservare e a difendere la propria fede, senza però ledere il naturale diritto al matrimonio o la libertà di coscienza della parte non cattolica.

Un altro passo ecumenico importante è stato nel 1970 la pubblicazione della seconda parte del Direttorio Ecumenico, dedicata al problema dell'ecumenismo nell'insegnamento superiore religioso, cioè alla preparazione ecumenica dei candidati al sacerdozio.

Un altro documento importante, esso pure dovuto al Segretariato per l'Unione dei Cristiani, è quello in cui si precisano la natura, i fini, i metodi ed i temi del dialogo ecumenico. Tale documento riconosce la realtà di una « comunione di beni spirituali » esistente tra la Chiesa cattolica e le altre Chiese o comunità ecclesiali cristiane e rammenta, come prima condizione del dialogo, la necessità di una profonda adesione delle parti dia-

loganti alla fede professata dalle rispettive Chiese ed alla testimonianza di questa fede.

Va poi ricordata, tra le realizzazioni ecumeniche di rilievo dello scorso anno l'assemblea del Gruppo misto di lavoro — la decima dalla istituzione di questa commissione dalla quale fanno parte rappresentanti della Chiesa cattolica e del Consiglio Mondiale delle Chiese — nel corso della quale è stata discussa l'eventualità dell'ingresso della Chiesa cattolica nel Consiglio di Ginevra.

Un'altra commissione cattolico-anglicana, riunita nel mese di settembre 1970 a Venezia, ha esaminato il problema dell'autorità nella chiesa, il problema dell'Eucaristia e quello del sacerdozio ed ha suggerito una nuova interpretazione della questione del primato del Papa. In un'epoca di pluralismo teologico — è stato detto — la concezione anglicana sulla diversità nell'unità potrebbe essere salva se, in una Chiesa unita, esistesse un « centro di unità e di autorità finale ».

In materia di ecumenismo non cattolico va ricordata la riunione della Federazione luterana mondiale, della quale fanno parte 78 Chiese con un totale di 53 milioni di fedeli. Nel discorso pronunciato nel corso della riunione, alla quale ha partecipato in qualità di invitato, il Cardinale Willebrands, Presidente del Segretariato per l'Unità dei Cristiani, ha sottolineato le prospettive che si aprono ad una più stretta collaborazione tra luterani e cattolici e la nuova valutazione da parte della Chiesa cattolica della figura e dell'opera di Lutero.

In fine, per concludere questa rassegna degli avvenimenti ecumenici nel 1970, ricordiamo che a Firenze si è tenuta, alla fine di ottobre dell'anno scorso, la riunione generale delle Chiese evangeliche d'Italia, mentre a Bari rappresentanti della Chiesa cattolica hanno discusso con una delegazione teologica della Chiesa russa il tema della testimonianza cristiana nella vita sociale.

Un document care a spulberat multe nedumeriri

Multe cercuri din Occident au înregistrat cu surpriză lipsa unui cuvânt de înfierare al Vaticanului în corul de indignare a lumii libere pentru sălbateca represiune a răscoalei muncitorești de la Danzig și Stetin, subliniind că însuși Papa, în mesagiul trimis Cardinalului-Primate Wyszyński în zilele tragicelor evenimente care au funestat Crăciunul în Polonia, s'a limitat să-și exprime « îngrijorarea » pentru « viitorul iubitei națiuni poloneze » și să invoce ajutorul dumnezeesc pentru ca Polonia, « totdeauna fidelă Bisericii catolice », să poată trăi în pace și « să se desvolte într'o atmosferă de seninătate ». Mesagiul se încheia cu binecuvântarea apostolică, « gaj ceresc de împăciuire », dată Cardinalilor Wyszyński și Wojtyła, episcopilor și clerului, ordinilor religioase și tuturor credincioșilor din Polonia.

« Gaj ceresc de împăciuire »: a fost singura aluzie la cele petrecute — au subliniat unii comentatori ai mesagiului pontifical — și a fost, implicit, o invitație discretă de conformare a autorităților religioase poloneze la atitudinea Vaticanului, care, sfidând criticile răuvoitoare, a ales o poziție de stricată neutralitate.

Aceleași cercuri au subliniat « docila sintonizare » a Cardinalului Wyszyński cu poziția Sfântului Scaun, în apelul adresat credincioșilor în catedrala de la Varșovia, discurs în care Cardinalul, cunoscut în cercurile occidentale pentru atitudinea sa totdeauna intransigentă față de regimul comunist, invita catolicii nu numai la calm dar la o « muncă răbdătoare și constructivă ». « Nu e acesta momentul răsbunarilor și al dorinței de revanșă — a spus Cardinalul. Datoria fiecărui catolic nu e aceea de a formula acuzații, ci de a ierta. Trebuie să iertăm, fiindcă fiecare dintre noi își are partea sa de răspundere în cele întâmplate. Fiecare s'a făcut vinovat de omisiuni, și e probabil că și noi să fi comis unele erori ».

« Munca de edificare continuă trebuie să mobilizeze acum întreaga populație: catolici, comuniști, credincioși și necredincioși « trebuie să pună mâna pe plug pentru ca pâinea să fie suficientă în patrie ».

« Tragedia traversată de națiunea poloneză în zilele în care pe străzi curgea sângele fraților noștri nu trebuie să ne împiedece să privim cu încredere la promisiunea Sfântului Duh, după care toate popoarele își vor găsi mântuirea în Dumnezeu. În Polonia toate conștiințele au fost sdruncinate ».

Întreaga națiune, și toți polonezii trebuie să-și facă un examen de conștiință care să nu acuze pe nimeni. Întreg poporul trebuie să facă « mea culpa ». Cu noblețea și darurile sale spirituale, națiunea poloneza e în condiția de a face acest act de pocăință. « Să nu acuzăm. Să arătăm înțelegere, iertare, îndurare. Să punem cu toții mâna pe plug pentru ca pâinea să fie suficientă și s'o distribuim cu dreptate, în primul rând aceluia care

muncesc, fiindcă ei sunți primii care au drept la pâinea ce crește din pământul patriei ».

Cum spuneam, observatorii subliniază că discursul împăciuitoar al Cardinalului Wyszyński conține accente care nu se întâlnesc în discursurile pronunțate în timpul guvernării Gomulka, și relevă mai ales un pasagiu în care admitând « unele omisiuni », Cardinalul face probabil aluzie la refuzul oricărei posibilități de dialog după reolvarea crizei care acum patru ani îl pusese în conflict cu regimul lui Gomulka chair după prudentele încercări de « deschidere » ale Vaticanului din ultimul timp.

Curând, însă, toate aceste nedumeriri în fața « cărmirii » Cardinalului-Primate — de altfel absurde la lumina evenimentelor care puneau catolicilor polonezi dramatica alternativă a colaborării cu comuniștii la restabilirea ordinii sau eventualitatea unei invazii în genul « vizitei amicale » a tankurilor sovietice la Praga — curând, spuneam, toate nedumeririle au fost spulberate de un document al episcopatului polonez iscălit de Cardinalii Wyszyński și Wojtyła și de secretarul Conferinței Episcopale a Poloniei, mons. Dabrowski, în care episcopii formulau, în cinci puncte, garanțiile cerute guvernului pentru respectarea drepturilor omului de către autoritățile Statului.

Documentul, citit în ziua de Anul Nou în toate Bisericile din Polonia, vorbește clar: din partea Bisericii catolice nici o cedare, nici

un compromis. Cel mult se putea vorbi de o flexiune de moment în proverbiala rigiditate a Cardinalului-Primate, și aceasta datorită prudenței și răspunderii păstorului în fața pericolului iminent al unei represiuni sovietice. Aceiași prudență și acelaș sentiment al răspunderii care dictaseră Papii o scrupuloasă, și atât de nedrept criticată neutralitate în zilele răscoalei muncitorești de la Danzig și Stetin.

Si iată cele cinci puncte ale documentului:

1) Libertate religioasă și de conștiință întemeiată pe normalizarea deplină a raporturilor dintre Biserică și Stat;

2) Accesul liber al poporului la cultura creștină;

3) dreptate socială, cu satisfacerea revendicărilor legitime ale națiunii;

4) drept de libertate a expresiei și drept la o informație răspunzătoare adevărului;

5) drept la condiții de viață « decente » pentru toate familiile ».

« Autoritățile Statului — adaugă documentul — ar trebui să se abțină de la jignirea, asuprirea și persecutarea persoanelor ».

Episcopii cer deasemeni ca drepturile formulate de ei în document să fie garantate nu numai de autoritățile superioare, ci și la nivelurile inferioare ale vieții publice, în special de poliție: fiindcă vaita poporului e de neconceput într'o atmosferă de permanentă anxietate ».

Roma: Grădinile Vaticanului